

republiek  
maandag  
6 april 2020

texten

08:24

het is eerste maandag van april. kom erin. neem plaats.  
we beginnen.

--jair

08:27

rumi

de herberg

dit mens-zijn is een soort herberg  
elke ochtend weer nieuw bezoek.

een vreugde, een depressie, een benauwdheid,  
een flits van inzicht komt  
als een onverwachte gast.

verwelkom ze; ontvang ze allemaal gastvrij  
zelfs als er een menigte verdriet binnenstormt  
die met geweld je hele huisraad kort en klein slaat.

behandel dan toch elke gast met eerbied.  
misschien komt hij de boel ontruimen  
om plaats te maken voor extase.....

de donkere gedachte, schaamte, het venijn,  
ontmoet ze bij de voordeur met een brede grijns  
en vraag ze om erbij te komen zitten.

wees blij met iedereen die langskomt  
de hemel heeft ze stuk voor stuk gestuurd  
om jou als raadgever te dienen.

--jo

08:37

brecht

als wij oneindig duurden  
zou alles zich veranderen  
omdat wij echter eindig zijn  
blijft veel bij het oude

--jochum

09:29

ted van lieshout  
(geuidsopname)

--miranda:

10:40

paul auster

ik herinner mij, in een willekeurige volgorde:  
--de glimmende binnenkant van een pols;  
--stoom die opstijgt uit een natte gootsteen als er lachend  
een hete koeken pan in wordt gekieperd;  
--spermaklodders die rond een afvoerputje cirkelen om  
vervolgens een heel huis door te worden gespoeld;  
--een rivier die op een absurde manier terugstroomt, haar  
schuimende golven beschenen door een zestal elkaar ach-  
tervolgende zaklantaarns;  
--nog een rivier, breed en grijs, haar stroomrichting ver-  
huld

01

straffe wind die het oppervlak beroert;  
--badwater, allang afgekoeld achter een afgesloten deur.  
dat laatste is niet iets wat ik werkelijk heb gezien, maar  
wat je uiteindelijk herinnert, is niet altijd hetzelfde als  
wat je hebt meegemaakt

--emma:

10:46

bert brecht

terzinen over de liefde

kijk ginds die kraanvogels in grote bogen!  
de wolk:en die hun mee werden gegeven  
trokken al mee met hen van toen ze vlogen  
van liet ene leven naar een ander leven.  
op eendere hoogte en met eender ijlen  
leek het of beiden maar bijkomstig bleven.  
laat van die twee geen langer hier verwijlen,  
laat kraanvogels en wolken zo verdelen  
de mooie hemel waar zij kort in vliegen.  
en laat geen een iets anders zien dan het wiegen  
van de ander in de wind die beide voelen  
die nu al vliegend bij elkander liggen.  
dat zo de wind hen naar het niets ontvoere,  
als zij maar niet vergaan en bij elkander blijven,  
zolang kan geen van beide iets beroeren,  
zolang kan men hen overal verdrijven  
waar regens dreigen of waar schoten knallen.  
zo, onder zon en maan, welhaast verwante schijven,  
vliegen zij weg, elkaar zo welgevallig.  
waarheen dan?  
nergens heen.  
van wie vandaan?

van allen.

jullie vragen hoelang die twee al bij elkaar zijn?  
sinds kort.

wanneer zij uit elkaar gaan?  
gauw.

zo komt geliefden liefde voor als trouw.

--elisabeth:

10:49

terpstra:

de zee

wat kun je zeggen over de zee. zal ik eens beginnen met  
de kleuren. ze kan zwart zijn als de ogen van een blonde  
schoonheid, doorzichtig, blauw, groen, bruin, grijs, rood  
met de zon erop, de zee kon met ons spelen alsof we kin-  
deren waren. ik heb de zee wit gezien. ik heb de zee in  
elke kleur gezien die je kunt bedenken. en zilver of goud  
en strooiend met diamantjes. als je snel bent zou je ze  
kunnen pakken en stinkend rijk kunnen worden. zou kun-  
nen zeg ik, want de zee is je altijd te snel af. ik heb de zee  
horen grommen, horen sissen, horen schreeuwen en ho-  
ren huilen. ze kon het belletjesgeluid maken van een  
beekje in de bergen, waar ze natuurlijk oorspronkelijk  
vandaan kwam en soms heimwee naar had, ze kon ruisen,  
ze kon de dode schelpen heen en weer over het strand la-  
ten glijden zoals een moeder haar kind aait. geloof me.

de zee is altijd bij me. is een deel van me. om in slaap te  
komen doe ik of mijn ademen de branding is op een  
zachte dag, golf na golf, ik loop door het zand en val weer  
in slaap, rustig als de zee. een golf die speciaal voor mij

was op gestaan en aan een reis naar de kust was begonnen om mij even een kus van geluk te geven, me optilde en me door elkaar schudde en me als een klein springend beest achterliet terwijl hij verdween, achteruit, om het daarna zo vaak ik wilde te herhalen.

op elke plek waar ze het eiland raakte was ze anders. aan de rustige kant kon ze tegen je fluisteren, op het strand met je spelen, bij de slufteer leek ze je te begrijpen en kwam ze naar je toe, bij de vuurtoren was ze nukkig, gehaast soms, bij de mokbaai gevaarlijk, altijd was ze er, altijd kon je op haar rekenen. ze kon vertrouwen geven en je angst inboezemen. ze kon je omarmen en ze kon je troosten. ze was geïnteresseerd in je dromen, in je plannen, en ze wist wie je was. ze was er altijd. soms was ze driftig en kortaf en werd ze geplaagd door stormen, gegegeld door stortbuien, gepijnigd door ijs en sneeuw, maar je wist dat je dat niet persoonlijk moest nemen. ze was er altijd en overal. op niet meer dan vijf kilometer afstand. ze was altijd bereid naar je te luisteren en ze was altijd bereid je raad te geven.  
een deel van jezelf.

--mat

12:09

szymborska

aan mijn eigen gedicht

in het beste geval  
word je, gedicht van me, aandachtig gelezen,  
becommentarieerd en onthouden.

tref je het minder,

dan alleen gelezen.

de derde mogelijkheid is dat  
je weliswaar wordt geschreven  
maar even later in de prullenmand gegooid.

je hebt nog een vierde uitweg tot je beschikking:  
je verdwijnt ongeschreven,  
tevreden mompelend in jezelf.

--erasmus

13:04

seamus heaney

follower

my father worked with a horse-plough,  
his shoulders globed like a full sail strung  
between the shafts and the furrow.  
the horses strained at his clicking tongue.

an expert. he would set the wing  
and fit the bright steel-pointed sock.  
the sod rolled over without breaking.  
at the headrig, with a single pluck

of reins, the sweating team turned round  
and back into the land. his eye  
narrowed and angled at the ground,  
mapping the furrow exactly.

i stumbled in his hobnailed wake,  
fell sometimes on the polished sod;  
sometimes he rode me on his back

dipping and rising to his plod.

i wanted to grow up and plough,  
to close one eye, stiffen my arm.  
all i ever did was follow  
in his broad shadow round the farm.

i was a nuisance, tripping, falling,  
yapping always. but today  
it is my father who keeps stumbling  
behind me, and will not go away.

--erasmus

13:04

seamus heaney

blackberry-picking

late august, given heavy rain and sun  
for a full week, the blackberries would ripen.  
at first, just one, a glossy purple clot  
among others, red, green, hard as a knot.  
you ate that first one and its flesh was sweet  
like thickened wine: summer's blood was in it  
leaving stains upon the tongue and lust for  
picking. then red ones inked up and that hunger  
sent us out with milk cans, pea tins, jam-pots  
where briars scratched and wet grass bleached our boots.  
round hayfields, cornfields and potato-drills  
we trekked and picked until the cans were full,  
until the tinkling bottom had been covered  
with green ones, and on top big dark blobs burned  
like a plate of eyes. our hands were peppered  
with thorn pricks, our palms sticky as bluebeard's.

we hoarded the fresh berries in the byre.  
but when the bath was filled we found a fur,  
a rat-grey fungus, glutting on our cache.  
the juice was stinking too. once off the bush  
the fruit fermented, the sweet flesh would turn sour.  
i always felt like crying. it wasn't fair  
that all the lovely canfuls smelt of rot.  
each year i hoped they'd keep, knew they would not.

--erasmus

13:04

geluidsopname van de twee voorgaande gedichten.

--maureen

14:10

w. wordsworth

earth has not anything to show more fair: dull would he  
be of soul who could pass by a sight so touching in its  
majesty: this city now doth, like a garment, wear the  
beauty of the morning; silent, bare, ships, towers, domes,  
theatres, and temples lie open unto the fields, and to the  
sky; all bright and glittering in the smokeless air. never  
did sun more beautifully steep in his first splendour,  
valley, rock, or hill; ne'er saw i, never felt, a calm so deep!  
the river glideth at his own sweet will: dear god! the very  
houses seem asleep; and all that mighty heart is lying  
still!

--annie

14:49

spinoza

een steen bv.

(absurd sterk ingekort lievelingsfragment)

een steen bv. krijgt door een uitwendige oorzaak die hem een stoot geeft, een zekere hoeveelheid beweging die maakt dat hij later, wanneer de stoot ophoudt, noodzakelijkerwijs zal doorgaan met zich te bewegen. dit volharden van de steen is gedwongen, niet omdat het noodzakelijk is, maar omdat het bepaald moet zijn door de stoot van uitwendige oorzaak. war voor de sereen geldt, geldt voor ieder individueel ding, nml. dat het door een uitwendige oorzaak gedetermineerd wordt om op een vaste en gedetermineerd wijze te bestaan en te werken.

stel je nu voor dat de steen terwijl hij doorgaat met zich te bewegen, denkt en weet dat hij zich zoveel mogelijk inspanst zijn beweging voort te zetten. dan zal deze steen aangezien hij zich alleen van dit pogen bewust is en daarin volstrekt niet onverschillig, toch zeker denken dat hij volkomen vrij is en om geen andere reden in zijn beweging volhardt dan omdat hij dat wil! welnu, dit is dan die befaamde menselijke vrijheid, waarop allen zich beroemen, en die alleen hierin bestaat dat mensen zich van hun begeerte bewust zijn, terwijl ze de oorzaken waardoor ze gedetermineerd worden niet kennen.....

8 oktober 1674

--jo

15:53

bert brecht

uit het leven van de heer k.:

'tegenwoordig' klaagde meneer k. 'zijn er tallozen die zich er in het openbaar op beroemen dat zij helemaal alleen grote boeken kunnen schrijven en dat wordt algemeen gebillijkt. de chinese filosoof tsjwang-tzi schreef nog op hoge leeftijd een boek van honderdduizend woorden dat voor negentiende uit citaten bestond. dergelijke boeken kunnen bij ons niet meer worden geschreven, omdat de geest ontbreekt. dientengevolge worden gedachten slechts in eigen werkplaats vervaardigd, terwijl degene die er niet genoeg klaar krijgt, denkt dat hij lui is. overigens is er dan ook geen gedachte die overgenomen en ook geen formulering van een gedachte, die geciteerd zou kunnen worden. hoe weinig hebben ze allemaal nodig voor hun bezigheid? een penhouder en wat papier is het enige dat zij kunnen laten zien! en zonder enige hulp, alleen met dat armzalige materiaal dat één enkele man in zijn armen kan dragen, bouwen zij hun hutten! zij kennen geen grotere gebouwen dan die één enkeling in staat is te bouwen!'

--bartel

16:37

václav havel

disturbing the peace

the kind of hope i often think about (especially in situations that are particularly hopeless, such as prison) i understand above all as a state of mind, not a state of the world. either we have hope within us, or we don't. . . . hope is not prognostication. it is an orientation of the spirit, an orientation of the heart. it transcends the world that is immediately experienced, and is anchored somewhere beyond its horizons. . . . each of us must find real,

fundamental hope within himself. you can't delegate that to anyone else.

hope, in this deep and powerful sense, is not the same as joy that things are going well, or willingness to invest in enterprises that are obviously headed for early success, but rather an ability to work for something because it is good, not just because it stands a chance to succeed. the more unpromising the situation in which we demonstrate hope, the deeper that hope is. hope is not the same thing as optimism. it is not the conviction that something will turn out well, but the certainty that something makes sense, regardless of how it turns out. in short, i think that the deepest and most important form of hope, the only one that can keep us above water and urge us to good works, and the only true source of the breathtaking dimension of the human spirit and its efforts, is something we get, as it were, from 'elsewhere.' it is also this hope, above all, that gives us the strength to live and continually to try new things, even in conditions that seem as hopeless as ours do, here and now. in the face of this absurdity, life is too precious a thing to permit its devaluation by living pointlessly, emptily, without meaning, without love, and, finally, without hope.

1987, in gesprek met karel hvižd'ala

--mat

17:40

zo vormt de mens zich

doordat hij ja zegt, doordat hij nee zegt  
doordat hij slaat, doordat hij geslagen wordt

doordat hij hier gezelschap zoekt,  
doordat hij daar gezelschap zoekt  
zo vormt de mens zich, doordat hij verandert  
en zo ontstaat zijn beeld in ons  
doordat hij op ons lijkt een doordat hij niet op ons lijkt

messingkauf

--justin

18:34

petrarca

sonnet 35

alleen en peinzend en met trage tred  
zoek ik mijn weg door de eenzaamste gebieden,  
terwijl ik steeds mijn ogen scherp laat spieden  
naar plaatsen waar geen mens zijn schreden zet.

ik ken geen ander middel dat mij redt  
van 't oog der mensen dat ik wil ontvlieden.  
want dat een laaiend vuur mijn bloed doet zieden,  
merkt ieder die maar éven op mij let.

ik denk dat berg en bos, rivier en veld  
- en zij alleen - wel zien in welke mate  
de knaagpijn van de eenzaamheid mij kwelt.

maar toch vind ik geen plaatsen zó verlaten  
dat liefde mij erheen niet vergezelt  
om steeds met mij - en ik met haar - te praten.

--

solo et pensoso i piú deserti campi  
vo mesurando a passi tardi et lenti,

et gli occhi porto per fuggire intenti  
ove vestigio human l'arena stampi.

altro schermo non trovo che mi scampi  
dal manifesto accorger de le genti,  
perché negli atti d'alegrezza spenti  
di fuor si legge com'io dentro avampi:

sí ch'io mi credo omai che monti et piagge  
et fiumi et selve sappian di che tempre  
sia la mia vita, ch'è celata altrui.

ma pur sí aspre vie né sí selvagge  
cercar non so ch'amor non venga sempre  
ragionando con meco, et io co llui.

--annie

18:49

lente herinnering

in cafee dudok, ooit een streng kantoor van het nieuwe  
bouwen. het is koud maar de zon schijnt.  
door de deur komt een kleine gedrongen man  
(pas op: dit is een herinnering,  
hij kan best 1m88 zijn geweest)  
hij haalt diep adem en roept hard:

kouwe klauwe

op de fiets

en tis lente!

hoe vindt u nou zoiets????

waarop het voltallige personeel deruit!!!!

roept, en de arme man onmiddellijk het veld ruimt  
het moet een rotterdamse moeilijke dichter zijn geweest

--timo:

19:21

profeet:

als wij verlossing aan een onderzoek willen onderwerpen,  
dienen wij te beginnen bij het begin.

dit plaatst de discussie al onmiddellijk op het plan van het  
absurde, aangezien er geen begin en geen eind is.

er is alleen beweging en verandering.

dus starten wij niet aan het begin.

wij beginnen aan de start, die zich zeer bepaald van het  
begin onderscheidt omdat hij niet het punt vertegenwoordigt  
waar beweging begint, maar het punt waar wij ons  
aan beweging overgeven. capisco? uitstinkend. wederzijds  
begrip is absoluut noodzakelijk, als wij érgen willen  
komen.

verlossing is het streefpaleis met de glazen deur. iedereen  
krijgt een andere sleutel, van de y ching tot de tingeling  
van de sanctima missa. en iedereen moet door de terra  
terro heen om het paleis te bereiken. en weten jullie wat  
de terra terror is?

het is de nacht-ellende, de nacht-ellende met het maanlicht  
schijnend op de diepvriesmaaltijdverpakking en eierschalen  
in de gootsteen. het is de biernatte peuk die je niet aan kan  
krijgen. het is het koude zoutwaterzweet dat in je bed loopt  
als je naar de hemel luistert. het zijn de wormen in de darmen  
van dode soldaten die zichzelf leeggejankt hebben. de nacht-ellende  
is het bewustzijn met zijn tanden in je schouderbladen. het zijn  
de muren, die je insluiten in je gammele flat. het is het gebons van

de liefde die je hoort door de muur als je alleen ligt in je tweepersoons slaapzak. 't is een kat, die zit in het donker en treurig giert van het lachen.

maar de dag-ellende! de dag-ellende is slecht. slecht omdat hij geen nacht heeft om in weg te kruipen. de dag-ellende is rijen werkelozen. en de mompelende dubbelgangers, waggelend door uitgebleekte straten, te pletter slaand tegen steile gebouwen. het zijn de hoedenpendragende heiligen, die je vastnagelen aan het trottoir met het boek genesis, leviticus, freud, fromm...finklestein...frankenstein! oh, er zijn zoveel boeken. ook ik heb het woord gekregen. hier is het. het boek van het woord, het woordenboek, hoofdstuk één, vers één: a! aagjesappel, aaipoes, aaistoot, aambeï, aaskever, abacus, abdicatie, abject! horen jullie dat? abject!

--patrick  
freedman  
speed

announcer:

we're living in a fast age. aeroplanes, radio, television. we can travel 500 miles an hour or send a message around the world in two seconds. we talk fast, eat fast, sleep fast, walk fast. nothing but speed, speed, speed. if it keeps up, we can soon expect to see something like this:

scene:

cut-out modernistic interior of living room.  
doors center, right and left.  
discovered are mr duncan,  
his friend, and miss green.

friend:

mr. duncan, meet miss green. good-bye.  
(exits center)

duncan:

how do you do? will you marry me?

miss green:

(now mrs. duncan):

yes. don't be late for dinner, john.

duncan:

i won't, dear. if i'm detained in china, i'll call you.

(exits)

mrs. duncan:

these domestic scenes get on my nerves!  
(exits left)

duncan:

(returns center)

gosh! those chinese can talk!

nurse:

(enters left)

mr. duncan, it's a boy!

duncan:

great! can i see him?

nurse:

surely.

(opens door left. his son, a college boy, enters with a pennant.)

son:

hello, dad! harvard won!

(nurse exits left.)

duncan:

fine! i've made you my junior partner.

butler:



(enters right)

dinner is ready.

**duncan:**

all right. i'll fetch mrs. duncan.

(exits)

**son:**

(to butler)

gee, i haven't got the heart. tell the

old guy i'm eloping!

(he exits.)

**butler:**

yes, sir.

(mr and mrs. duncan enter, gray and old.)

**son:**

(comes back with wife and baby)

dad, mother-my wife and baby.

**duncan:**

what a day!

(blackout)

--emma:

19:57

ho nansorhon

woorden op de vier seizoenen

lente

het regent in de hof:

abrikozenbloesems vallen in de diepte.

op de wal met de magnolia.

zingt de ronddwalende wielewaal.

lentekou glipt door gordijnen

met draden van borduurwerk,

en wierook vervliet

van de elfenbergvormige brander.

is ze eenmaal wakker,

maakt het mooie meisje zich weer op.

op haar riem van geurige zijde

ligt ingebreid de mandarijneend.

haar oprollen van de zware blinden

toont het ijsvogelgordijn,

niet echt kwiek speelt ze

op de zilveren citer

het feniksenlied.

waarheen ging jij op jouw

met goud ingelegde zadel?

precies aan dit ene venster

kwettert de tedere parkiet.

een vlinder speelt tussen het gras,

dwaalt ver door het veld,

danst achter de balustrade,

tussen het bloemenfiligraan.

ze zingen, spelen op een oude fluit

in het huis bij de vijver.

de maan beschijnt goede wijn,

door goud groot omvangen.

's nachts valt de vrouw,

eenzaam en vol zorgen, niet in slaap,

bij het krieken van de dag

bevlekken tranen rode zijde.

--jo:

20:45

sebald

de emigrés (eerste bladzijden)

de gevel van het royale classicistische gebouw was geheel begroeid met wilde wingerd, de voordeur zwart gelakt. meermalen bedienden wij de deurklopper, een gewelfd vissendijf van messing, zonder dat er binnen in het huis iets bewoog. we deden een paar stappen achteruit. de ruiten van de in twaalfen verdeelde ramen leken allemaal van donker spiegelglas. het was alsof hier helemaal niemand woonde. en ik moest denken aan het landhuis in de charente dat ik eens vanuit angoulême had bezocht en waar twee krankzinnige broers, de één gedeputeerde, de ander architect, in tientallen jaren reken- en constructiewerk de voorgevel van het paleis van versailles tegenaan hadden gebouwd, een volkomen nutteloos maar van een afstand zeer indrukwekkend decor, waarvan de ramen toen net zo glimmend en blind waren geweest als die van het huis waar wij nu voor stonden. we zouden zeker onverrichterzake zijn doorgereden als we elkaar niet met zo'n vluchtige blik hadden aangemoedigd om in elk geval de tuin nog in ogenschouw te nemen. voorzichtig liepen wij om het huis heen. aan de noordkant waren de bakstenen groen geworden, bonte klimop bedekte gedeeltelijk de muren, en een bemost pad leidde langs de dienstbodingang en de houtschuur door diepe schaduwen heen en kwam ten slotte als bij een podium uit bij een groot terras met een stenen balustrade, waaronder een groot vierkant gazon lag, omzoomd door bloemperken, struiken en bomen. voorbij het gazon, naar het westen toe, ontvouwde zich het landschap, een park met solitaire linden, olmen en blijvend groene eiken. daarachter de zachte golven van de akkers en het witte wolkengebergte aan de horizon. sprakeloos stonden wij lang naar dit landschap te kijken, dat met zijn dalende en stijgende glooiingen de blik meevoerde naar de verte, en we hadden het gevoel

dat we volkomen alleen waren, totdat we in de halfschaduw die door een hoge ceder in de zuidwestelijke hoek van de tuin op het gazon werd geworpen, een roerloze figuur zagen liggen. het was een oude man, die zijn hoofd op zijn gebogen arm liet rusten en geheel verzonken scheen in de aanblik van het stukje grond vlak voor zijn ogen. we liepen dwars over het grasveld, dat al onze stappen een wonderbaarlijke lichtheid verleende, op hem af. maar pas toen we heel dicht bij hem waren, merkte hij ons op, en toen kwam hij niet zonder enige verlegenheid overeind. hoewel rijzig en breed in de schouders, maakte hij een gedrongen indruk, ja, je zou zelfs kunnen zeggen dat hij heel klein leek. dat kwam misschien doordat hij, zoals weldra zou blijken, voortdurend een gouden leesbril met halve glazen droeg en daar met gebogen hoofd overheen keek, waardoor hij zich waarschijnlijk een buigende, bijna smekende houding had aangewend. hij had zijn witte haar achterovergekamd, maar een paar pieken vielen steeds weer over zijn opvallend hoge voorhoofd. i was counting the blades of grass, zei hij als verontschuldiging voor zijn geabsorbeerdheid. it's a sort of pastime of mine. rather irritating, i am afraid. hij streek een witte piek weg. stijf en tegelijk volmaakt waren zijn bewegingen; van een allang in onbruik geraakte voorkomendheid was ook de manier waarop hij zich aan ons voorstelde als dr. henry selwyn. wij kwamen, zo voegde hij eraan toe, zeker voor de kamers. voorzover hij wist waren die nog niet vergeven, maar we moesten in elk geval geduld hebben tot mrs. selwyn terug was, want zij was de eigenaresse van het huis, hij alleen maar een bewoner van de tuin, a kind of ornamental hermit. gedurende het gesprek dat op deze eerste opmerkingen volgde, waren wij langs het ijzeren hek gelopen dat de tuin van het open parkland scheidde.

we stonden even stil. van achter een klein elzenbosje kwamen drie zware schimmels, snuivend en in hun draf gras opwerpend. vol verwachting posteerden ze zich bij ons. dr. selwyn gaf hun voer uit zijn broekzak en streek met zijn hand over hun neusgaten. ze eten genadebrood bij mij, zei hij. ik heb ze vorig jaar voor een paar pond op een paardenveiling gekocht, anders waren ze beslist in de vilderij terechtgekomen. ze heten herschel, humphrey en hippolytus. over hun vroegere leven is mij niets bekend, maar toen ik ze kocht, zagen ze er vreselijk uit. hun huid zat vol mijten, hun blik was troebel, en hun hoeven waren volkomen gerafeld door al het staan in het natte veld. inmiddels, zei dr. selwyn, zijn ze een beetje hersteld, en misschien resten hun nog een paar goede jaren. toen nam hij afscheid van de paarden, die duidelijk dol op hem waren, en hij wandelde met ons naar de verder gelegen gedeelten van de tuin, terwijl hij zo nu en dan stilstond om uitvoeriger in te gaan op dat waarover hij sprak. door het struikgewas aan de zuidkant van het gazon leidde een pad naar een met hazelaars omzoomde gang. in de takken, die zich boven ons sloten tot een dak, waren grijze eekhoorns in de weer. de grond was dik bezaaid met de doppen van de opengebroken noten, en honderden herfsttijlozen ving het spaarzame licht op dat binnendrong door de reeds droog ritselende bladeren. de hazelaarsgang eindigde bij een tennisveld, waar een witgekalkte bakstenen muur langs liep. tennis, zei dr. selwyn, used to be my great passion. but now the court has fallen into disrepair, like so much else around here. niet alleen de moestuin, vervolgde hij, wijzend op de half vervallen victoriaanse kassen en het scheefgezakte latwerk voor de leibomen, was na jaren van verwaarlozing aan het bezwijken, ook de onbewaakte natuur, hij voelde het meer en

meer, zuchtte en zeeg ineens onder het gewicht van de lasten die wij haar oplegden. maar de tuin, die eens was aangelegd voor de ravitaillering van een veelkoppig huishouden en waaruit gedurende het hele jaar zeer vakkundig gekweekte groente en fruit op tafel was gekomen, leverde ondanks alle verwaarlozing ook nu nog zoveel op dat het meer dan voldoende was voor zijn eigen behoeften die, toegegeven, steeds verder slonken. de verwilderding van de vroeger zo voorbeeldige tuin had overigens, zei dr. selwyn, het voordeel dat datgene wat erin groeide, of wat hij hier en daar enigszins lukraak had gezaaid of geplant, naar zijn idee uitzonderlijk goed smaakte. wij liepen tussen een bed vol doorgesloten asperges met schouderhoog loof en een rij machtige artisjokkenplanten door naar een klein groepje appelbomen, waaraan een massa roodgele vruchten hing. dr. selwyn legde een dozijn van die sprookjesappels, die inderdaad qua smaak alles overtroffen wat ik sindsdien heb geproefd, op een rabarberblad en deed ze clara cadeau met de opmerking dat deze soort heel zinvol de naam beauty of bath droeg.

twee dagen na deze eerste ontmoeting met dr. selwyn namen wij onze intrek in prior's gate. mrs. selwyn had ons de vorige avond de kamers laten zien, die op de eerste verdieping van een zijvleugel lagen, ingericht met nogal zonderling meubilair maar verder mooi en groot, en wij waren meteen zeer enthousiast bij de gedachte hier enkele maanden te kunnen doorbrengen, want het uitzicht vanuit de hoge ramen op de tuin, het park en de wolkenbanken aan de hemel wogen ruimschoots op tegen het sombere interieur. zodra je naar buiten keek zonk het gigantische, in lelijkheid alleen met het woord oudduits enigszins juist getypeerde buffet achter je weg, loste de

erwtengroene verf van de keuken op, zweefde de turquoisegroene en misschien niet geheel ongevaarlijke gaskoelkast weg als door een wonder. hedi selwyn, een naar wel dra bleek uiterst capabele fabrikantendochter uit het Zwitserse Biel, stond ons toe de woning enigszins aan onze ideeën aan te passen. toen wij de badkamer, die was ondergebracht in een aparte aanbouw op gietijzeren pilaren en alleen via een bruggetje te bereiken viel, wit hadden geschilderd, kwam ze zelfs naar boven om het voltooide werk te inspecteren. de voor haar ogen ongewone aanblik bracht haar tot het cryptische commentaar dat de badkamer, die haar tot dan toe steeds aan een oude broeikas had herinnerd, haar nu deed denken aan een nieuwe dui-ventil, een opmerking die tot op de dag van vandaag in mijn hoofd is blijven zitten als een vernietigend oordeel over de manier waarop wij leefden, zonder dat ik aan die manier van leven iets had kunnen veranderen. maar daar gaat het nu niet om. toegang tot onze woning hadden wij of via een nu eveneens wit geschilderde ijzeren trap die de binnenplaats met het bruggetje naar de badkamer verbond, of op de parterre via een aan de achterkant gelegen dubbele poort en een brede corridor, waarin aan de muur onder het plafond een ingewikkeld stelsel van koorden was aangebracht met verschillende bellen om het dienstpersoneel te roepen. vanuit deze gang keek je in de donkere keuken, waar op ieder uur van de dag een vrouwspersoon van ondefinieerbare leeftijd aan het werk was, meestal boven de gootsteen. aileen, zo heette zij, had het haar tot in haar nek opgeschoren zoals vrouwen in een inrichting. haar gelaatsuitdrukkingen en haar bewegingen maakten een ontreddende indruk, haar lippen waren altijd nat, en ze droeg voortdurend een grijze jasshort die tot op haar enkels kwam. aan welke werkzaamheden aileen

zich in de keuken dag in dag uit wijdde bleef zowel mij als clara onduidelijk, want bij ons weten werd er nooit een maaltijd bereid afgezien van één uitzondering waarop ik nog zal terugkomen. aan het eind van de corridor was ongeveer dertig centimeter boven de stenen vloer een deur in de muur gezet. die gaf toegang tot een donker trappenhuis, waarvan op elke verdieping gangen afbogen die achter dubbele muren verborgen zaten en die waren aangelegd om te voorkomen dat het personeel, dat onafgebroken met kolenkitten, houtmanden, schoonmaakspullen, lakens en dienbladen heen en weer holde, telkens het pad van mijnheer en mevrouw zou kruisen. ik probeerde mij vaak voor te stellen hoe het er moet hebben uitgezien in de hoofden van de mensen die konden leven met het idee dat ergens achter de muren van de kamers waarin zij zich ophielden, altijd de schimmen van het personeel gleden, en ik verbeeldde mij dat ze bang waren geweest voor de spookachtige wezens van degenen die voor weinig geld onvermoeid al het dagelijks voorkomende werk verrichtten. onze op zichzelf erg fraaie kamers bereikte je normaliter – ook dat had ons onaangenaam getroffen – alleen via dit trappenhuis aan de achterkant, waarin zich op het eerste portaal trouwens ook de altijd gesloten deur naar aileens kamertje bevond. slechts één keer heb ik er een blik in kunnen werpen. een massa poppen, zorgzaam opgedoft en de meeste met hoofddek- sel, stonden en zaten overal in het kleine vertrek en lagen ook in het bed waarin aileen zelf sliep, als ze al sliep en niet de hele nacht alleen maar zachtjes zingend met haar poppen speelde. op zon- en feestdagen zagen wij aileen soms in een uniform van het leger des heils het huis uit gaan. meestal werd ze afgehaald door een klein meisje, dat dan vol vertrouwen aan haar hand naast haar liep. het

duurde enige tijd voordat wij een beetje aan aileen gewend waren. vooral de merkwaardig hinnikende lach waarin ze soms in de keuken zonder enige uiterlijke aanleiding uitbarstte en die tot de eerste verdieping doordrong, ging ons aanvankelijk echt door merg en been. daar kwam nog bij dat aileen, afgezien van ons, de enige altijd aanwezige bewoonster van het enorme huis was. mrs. selwyn was vaak wekenlang op reis of anderszins op pad, bezig met het beheer van de vele woningen die ze in de stad en in omliggende plaatsen verhuurde. dr. selwyn hield zich, zolang het weer dat toestond, buiten op, veel ook in een van vuursteen gemetseld kluizenaarswoninkje in een verre uithoek van de tuin, een folly zoals hij het noemde, waar hij zich met het allernoodzakelijkste had geïnstalleerd. maar in een van de eerste weken nadat wij er waren komen wonen, stond hij op een morgen voor een opengeschoven raam van een van zijn kamers aan de westkant van het huis. hij had zijn bril op, droeg een schotse kamerjas met grote ruiten en een witte foulard, en stond op het punt een schot in de blauwe lucht te lossen uit een geweer met een verschrikkelijk lange, dubbele loop. toen het schot na wat mij een eeuwigheid leek eindelijk viel, deed de knal de hele omgeving trillen. dr. selwyn legde mij later uit dat hij had willen weten of het geweer, dat bedoeld was voor de jacht op groot wild en dat hij jaren geleden als jonge man had aangeschaft, nog werkte nadat het tientallen jaren ongebruikt in zijn kleedkamer had gestaan en voorzover hij zich kon herinneren maar één of twee keer in de revisie was geweest. hij had, vertelde hij mij, het geweer destijds gekocht toen hij naar india ging voor zijn eerste baan als chirurg. het bezit van zo'n geweer behoorde toen tot de verplichte uitrusting van mensen van zijn soort. hij was er echter maar één keer

mee op jacht geweest en had ook bij die gelegenheid verzuimd om het geweer zoals dat had gemoeten in te wijden. en nu had hij willen weten of de buks het nog deed, en geconstateerd dat alleen al de terugslag iemand om het leven zou kunnen brengen.

--mat

21:01

monologue interieur

ik ben geheel in een andere werkelijkheid, ik heb een koptelefoon op, luister naar de televisie, heb net een zelfgemaakte bonensoep (pittig, zoals ik wil) met zelfgebakken brood van jonas met zoute boter en zout erop, heb niet gekookt op de singel, heb niet boodschappen gedaan, heb niet de volkswagen voorgezet, heb geen drankbonnen van elly ergens gevonden, heb niet allerlei collega's/vrienden/gewensten gebeld, heb me geen zenuwen gemaakt, vanochtend nog wel op klassieke wijze, doe net alsof er een republiek is, maar die is er niet, want live is live, en joris en ik hebben de avond nog niet geopend, meestal overdenk ik overdag niet zozeer wat we elkaar kunnen vragen, maar meer, steeds weer opnieuw en opnieuw en steeds weer door de jaren heen (want zolang bestaat bestaat 'de eerste republiek') waar je iets kunt zeggen, wat vooralsnog nog niet in onze continue dialoog is voorgekomen, al weet je het nooit, soms zeg je tegen elkaar 'hebben we alles al aan elkaar in deze openbare bijeenkomst gevraagd?'; trouwens wie zijn er vanavond en dat hoefden we niet van tevoren te weten, want dat is zeer belangrijk, niet van tevoren willen weten, terwijl dat ook niet waar kan zijn, omdat een toneelspeler de hele dag met buiten bezig is en dus eventueel van alles kan weten,

wat er allemaal aan de hand kan zijn, terwijl je niet mag anticiperen (wat bij autorijden wel moet, anders vallen er gewonden en doden) en dus, dat je met elkaar door een livevolgorde, min of meer en niet en wel bepaald, dat zo'n volgorde achteraf een dramaturgische eenheid oplevert, waardoor je wist waar de avond, par accident, eventueel welke onderwerp had opgeworpen, of welke coincidentie, maar we zijn nu niet live live, en het meest belangrijke aan 'de eerste republiek' is dat we kunnen luisteren en kijken, maar dit allemaal terzijde, voorlopig.

--erasmus

21:07

heany

scaffolding

masons, when they start upon a building,  
are careful to test out the scaffolding;

make sure that plants won't slip at busy points,  
secure all ladders, tighten bolted joints.

and yet all this comes down when the job's done  
showing off walls of sure and solid stone.

so if, my dear, there sometimes seem to be  
old bridges breaking between you and me

never fear. we may let the scaffolds fall  
confident that we have built our wall.

--erasmus

21:07

geluidsopname vorige gedicht

jo:

kort gesprek met nabokov

*was it you who invented the term "nymphet"?*

yes, it was me. there was "nymph" already. and ronsard, who likes latin diminutives, used "nymphet" in a sonnet. but not in the sense i've used it. for him, it was a pleasing nymph.

*do you make many corrections in your books?*

always. that's why i write first in pencil: you can take an eraser and fix mistakes. for me writing doesn't come in a continuous stream. i have a lot of trouble, a lot of difficulty.

writing a letter, even a postcard, takes me hours. i don't know how it's done.

*do you read a lot?*

yes. too much. two or three books a day. and then i forget it all.

*do you go to the theater?*

i know very well the theater of scribe, where one dusts the furniture in the first act .... and i loved the plays of lenormand when i was young. are they still put on?

rosa

21:50

toon tellegen

het vertrek van de mier

op een ochtend klopte de mier al vroeg  
op de deur van de eekhoorn.  
'gezellig,' zei de eekhoorn.  
'maar daar kom ik niet voor,' zei de mier.  
'maar je hebt toch wel zin in wat stroop?'  
'nou ja ... een klein beetje dan.'  
met zijn mond vol stroop  
vertelde de mier waarvoor hij gekomen was.  
'we moesten elkaar een tijdje niet zien,' zei hij.  
'waarom niet?' vroeg de eekhoorn verbaasd.  
hij vond het juist heel gezellig  
als de mier zomaar langs kwam.  
hij had zijn mond vol pap  
en keek de mier met grote ogen aan.  
'om erachter te komen of we elkaar zullen missen,'  
zei de mier.  
'missen?'  
'missen. je weet toch wel wat dat is?'  
'nee,' zei de eekhoorn.  
'missen is iets wat je voelt als iets er niet is.'  
'wat voelt je dan?'  
'ja, daar gaat het nou om.'  
'dan zullen we elkaar dus missen,'  
zei de eekhoorn verdrietig.  
'nee,' zei de mier,  
'want we kunnen elkaar ook vergeten.'  
'vergeten! jou?!' riep de eekhoorn .  
'nou,' zei de mier, 'schreeuw maar niet zo hard.'  
de eekhoorn legde zijn hoofd in zijn handen.  
'ik zal jou nooit vergeten,' zei hij zacht.  
'nou ja,' zei de mier.  
'dat moeten we nog maar afwachten. dag!'  
en heel plotseling stapte hij de deur uit

en liet zich langs de stam van de beuk  
naar beneden zakken.  
de eekhoorn begon hem onmiddellijk te missen.  
'mier,' riep hij 'ik mis je!'  
zijn stem kaatste heen en weer tussen de bomen.  
'dat kan nu nog niet!' zei de mier.  
'ik ben nog niet eens weg!'  
'maar toch is het zo!' riep de eekhoorn.  
'wacht nou toch even,'  
klonk de stem van de mier nog uit de verte.  
de eekhoorn zuchtte en besloot te wachten.  
maar hij miste de mier steeds heviger.  
soms dacht hij even aan beukennotenmoes,  
of aan de verjaardag van de tor die avond,  
maar dan miste hij de mier weer.  
's middags hield hij het niet langer uit  
en ging hij naar buiten.  
maar hij had nog geen drie stappen gedaan  
of hij kwam de mier tegen,  
moe, bezweet, maar tevreden.  
'het klopt,' zei de mier. 'ik mis jou ook.  
en ik ben je niet vergeten.'  
'zie je wel,' zei de eekhoorn.  
'ja,' zei de mier.  
en met hun armen om elkaars schouders  
liepen zij naar de rivier  
om naar het glinsteren van de golven te gaan kijken.

--mat

22:43

hans favery

zich het hoofd van de romp laten rijden;

daar kan niemand omheen.

soms, zo zegt men, soms  
is het middel  
veel erger dan de kwaal.

ik, die beloofd heb  
voor jou op te richten een klein  
monument in een andere taal:  
ik heb zelf nauwelijks bestaan  
zoals het moet.

houden we het daarom maar  
op hetzelfde: geen sneeuw  
in augustus, geen

oogst in april.

--sara:

huysmans

leest uit 'tegen de keer'

geluidsopname

--justin:

pascal

uit *pensées*

'wanneer ik bedenk (...) hoe weinig ruimte ik inneem en  
deze ruimte zie worden opgeslokt door de eindeloze on-  
metelijkheid van ruimten die ik niet ken en die mij niet  
kennen, word ik bang en verbaast het me dat ik me hier  
bevind en niet daar: er is geen reden voor dat ik hier ben  
in plaats van daar, nu leef in plaats van toen. wie heeft mij  
hier neergezet?'